

ÖSSZEFOGLALÓ
HATODIK VÉLEMÉNY
MAGYARORSZÁGRÓL

A NEMZETI
KISEBBSÉGEK
VÉDELMÉRŐL SZÓLÓ
KERETEGYZMÉNY

TANÁCSADÓ
BIZOTTSÁGA

Elfogadva: 2025. október 15-én

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

ACFC/OP/VI(2025)4

Közzététel napja: 2026.03.03

A jelen vélemény a közzétételig szerkesztői felülvizsgálat tárgyát képezi.

A nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezmény titkársága
Európa Tanács
F-67075 Strasbourg Cedex
Franciaország

www.coe.int/minorities

TARTALOMJEGYZÉK

ÖSSZEFOGLALÓ.....	4
KIEMELT AJÁNLÁSOK.....	6
Kiemelt ajánlások	6
További ajánlások.....	7
A jelen ajánlások nyomon követése	7
MONITOROZÁSI ELJÁRÁS.....	8
Nyomon követési tevékenységek és figyelemfelhívás a Tanácsadó Bizottság ötödik véleményében foglalt ajánlásokat illetően	8
A hatodik ciklushoz tartozó országjelentés előkészítése	8
Országlátogatás és a hatodik vélemény elfogadása	8

1. Magyarország fenntartja erőteljes elkötelezettségét az iránt, hogy a 13 elismert nemzeti kisebbségét (nemzetiségét) szilárd jogszabályi keret és célzott szakpolitikai intézkedések révén támogassa, hozzájárulva e közösségek iránti általánosan tiszteletteljes környezethez, valamint azok körében a széleskörű elégedettséghez. Ez az elkötelezettsége megfigyelhető különösen a nemzeti kisebbségek önkormányzatai részére nyújtott finanszírozás növekedésében, amelyek kulcsszerepet játszanak a kulturális kezdeményezések megvalósításában, valamint a kisebbségi kulturális és oktatási intézmények fenntartásában. A Keretegyezmény alkalmazási köre, a magyar hatóságok által történő alkalmazásának megfelelően, nem változott. A Tanácsadó Bizottság kiemeli, hogy ez a helyzet megköveteli az aktívabb párbeszédet azokkal a közösségekkel, amelyek elismerésre törekednek és kifejezték az iránti érdeklődésüket, hogy a Keretegyezményben biztosított jogokhoz hozzáférjenek.

2. Míg a kisebbségi kultúrák támogatására irányuló erőfeszítések helyeslést érdemlőek, a Tanácsadó Bizottság megjegyzi, hogy a tevékenységek gyakran csupán szimbolikus vagy néphagyományi elemekre összpontosítanak, aminek eredményeképpen a nyilvánosságnak nincs tudomása a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek jelenlétéről, sajátos igényeiről és érdekeiről. Ezt gyakran tulajdonítják annak az uralkodó társadalmi narratívának, amely a kisebbségi identitás kifejeződését a magánszférára korlátozza. Több erőfeszítésre van szükség ahhoz, hogy a kisebbségi közösségek, valamint az azokhoz tartozó személyek hozzájárulása a magyar társadalom szerves részeként kerüljön megvilágításba. A Tanácsadó Bizottság hangsúlyozza a többségi oktatás és média fontos szerepét a kölcsönös tisztelet és a kultúrák közötti párbeszéd elősegítésében és támogatásában.

A roma kisebbséghez tartozó személyek helyzete

3. A romák továbbra is jelentős strukturális kihívásokkal szembesülnek az élet számos területén, beleértve a minőségi oktatáshoz való korlátozott hozzáférést, a nagyfokú munkanélküliséget, a nem megfelelő lakhatási körülményeket, az egészségügyi egyenlőtlenségeket és a folytatódó diszkriminációt a köz- és a magánszférában egyaránt. Noha a hatóságok különféle szakpolitikai intézkedéseket hoztak a befogadás érdekében, ezeknek a kezdeményezéseknek a végrehajtása gyakran marad elégtelen, aminek folytán csupán korlátozottan észlelhető kézzelfogható tényleges fejlődés. A cigányellenesség beismerten hozzájárul a romák kirekesztettségéhez és szegregációjához. Ugyanakkor a cigányellenességet nem kezelték külön prioritásként a szakpolitikai keretekben. A roma tanulók és diákok oktatásbeli szegregációjának megelőzése és felszámolása továbbra is rendszerszintű kihívás marad országszerte, és a Tanácsadó Bizottság kiemelt fontosságú kérdésnek tekinti. Azonnali és kitaró cselekvésre van szükség e problémák kezelése, a korai iskolaelhagyás csökkentése, valamint a befogadó, minőségi oktatás biztosítása érdekében, különösen a szegregált területeken. A hátrányos helyzetű régiókban kulcsfontosságú a nemzeti és helyi szakpolitikák erőteljesebb összehangolása a foglalkoztatási és lakhatási kihívásokra adott tartós megoldások biztosítása érdekében. Az egészségügyi és szociális védelmi szolgáltatásokhoz való hozzáférést szintén továbbra is hátráltatják a jelentős gyakorlati akadályok, amelyek aránytalanul érintik a roma nőket és gyermekeket, akik szükségleteit és érdekeit gyakran mellőzik a többségi szakpolitikák. Ezeknek az összetett kihívásoknak a kezelése megköveteli, hogy szolid, folyamatos, kulturálisan érzékeny és a nemekre figyelemmel lévő kommunikációs csatornák működjenek az illetékes szervek, szakemberek és a roma közösségek között.

Népszámlálás és adatgyűjtés

4. A Tanácsadó Bizottság problémákat észlelt a 2022-es népszámlálás módszertanával kapcsolatban, különösen az anonimitás kérdésével összefüggésben. Mi több, aggályok merültek fel a 2031-es, nyilvántartásokra épülő népszámlálásra történő javasolt átállással kapcsolatban, amely potenciálisan érintheti az etnikai, nyelvi és vallási hovatartozásra vonatkozó adatok gyűjtését. Ezzel összefüggésben, a Tanácsadó Bizottság hangsúlyozza a pontos és lebontott egyenlőségi adatok gyűjtésének szükségességét, amelyek alapul szolgálhatnak a kisebbségi jogokhoz való hozzáférés javítására irányuló hatékony stratégiák kidolgozásához, lehetővé téve a bizonyítékalapú szakpolitikai döntéshozatalt és előrehaladás-mérést. A következő népszámlálást megelőzően párbeszédre van szükség a nemzeti kisebbségek képviselőivel annak biztosítása érdekében, hogy a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek szükségleteit és érdekeit megfelelően figyelembe vegyék.

Diszkriminációellenes jogszabályi és intézményi keret

5. Sor került a diszkrimináció leküzdésére irányuló intézményi keret reformjára az Egyenlő Bánásmód Hatóság és az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala egyesítésével. A Tanácsadó Bizottság megfigyeli, hogy a jelenlegi kétszintű rendszer bonyolult és nehezen érthető a nyilvánosság és a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára. Ez a bonyolultság azzal a kockázattal jár, hogy

akadályozza ezek hozzáférését az igazságszolgáltatáshoz, valamint hátráltatja a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek számára a teljeskörű és hatékony egyenlőség elérését, ugyanis aláássa a hozzáférhető és hatékony jogorvoslással rendelkező szilárd diszkriminációellenes keretrendszert.

A kultúrák közötti párbeszéd, a kölcsönös tisztelet és megértés elősegítése

6. A nemzeti kisebbségeket érintő dicséretes jogszabályi és szakpolitikai biztosítékok, valamint az Oroszországi Föderáció agresszióját követően Ukrajnából menekültek számára nyújtott figyelemre méltó támogatás ellenére, a Tanácsadó Bizottság sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy összességükben továbbra is korlátozottak a kultúrák közötti párbeszédet és kölcsönös tiszteletet előmozdító intézkedések, amelyek elengedhetetlenek a különböző közösségek és az azokhoz tartozó személyek közötti érintkezés javításához. A Tanácsadó Bizottság aggályának ad hangot különösen a közbeszédben megnyilvánuló kirekesztő retorika aggasztó mintázatai miatt, amelyek megfigyelhetők a politikusok és közéleti személyiségek részéről is az ellenőrzési időszakban, több csoport ellen irányulóan, beleértve a romákat is. Az ilyen negatív megnyilvánulások, különösen amikormagasrangú politikai szereplők részéről merülnek fel, hátrányosan érintik a kultúrák közötti párbeszédet és kölcsönös tiszteletet. Sürgős és határozott intézkedésekre van szükség a kultúrák közötti párbeszéd előmozdítására és a tolerancia és kölcsönös tisztelet szellemének támogatására. A diszkrimináció minden formájának, a gyűlöletből fakadó bűncselekményeknek és a gyűlöletbeszédnek a hatékony leküzdése elengedhetetlen a cél eléréséhez.

Nyelvi jogok

7. Bár széles körben elismert Magyarország szilárd jogszabályi kerete, amely a közszférában való kisebbségi nyelvhasználatot támogatja, ezek a jogok ritkán érvényesülnek a gyakorlatban. Ez főként a magyar nyelv széles körben elterjedt folyékony ismeretének és általános használatára vonatkozó feltételezéseknek tulajdonítható, különösen a területileg szétszórt kisebbségek körében. A szakképzett tanárok állandósult hiánya és a kisebbségi nyelvek nyilvános láthatóságának korlátozottsága kulcsfontosságú tényezők, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy a fiatalabb generációk körében csökken az érdeklődés a kisebbségi nyelvi oktatás iránt.

Hatékony részvétel a közügyekben és döntéshozatali folyamatokban

8. Korlátozott az együttműködés a települési és a nemzeti kisebbségi önkormányzatok között, továbbá kihívásokkal szembesülnek a helyi kisebbségi önkormányzatok a helyi hatóságokkal való hatékony együttműködés és szinergiák biztosítását illetően. Továbbá, míg a nemzeti kisebbségek képviselői általában üdvözlik a kedvezményes kvótát és a „nemzetiségi képviselő” intézményét az országgyűlésben, az országgyűlésben való politikai képviseletük jelenlegi rendszere nem kielégítő. A Tanácsadó Bizottság úgy véli, hogy a jelenlegi nemzeti kisebbségi választási rendszer nem teszi lehetővé, hogy a nemzeti kisebbségekhez, különösen a számszerűen kisebbekhez tartozó személyek teljeskörűen élvezhessék a döntéshozatali eljárásokban és a választott testületekben való hatékony részvételhez való jogot. Ezért szükség van arra, hogy a rendszert a nemzeti kisebbségek képviselőivel való teljeskörű és hatékony konzultáció révén értékeljék.

KIEMELT AJÁNLÁSOK

9. A Tanácsadó Bizottság javasolja, hogy a Miniszteri Bizottság a következő ajánlásokat tegye a Keretegyezmény Magyarország által történő végrehajtására vonatkozóan.

10. A hatóságoknak meg kellene hozniuk a következő kiemelt intézkedéseket annak érdekében, hogy tovább javítsák a Keretegyezmény végrehajtását, a jelen véleményben foglalt valamennyi ajánlás végrehajtásával együtt:

Kiemelt ajánlások

- 1) A Tanácsadó Bizottság sürgeti a hatóságokat, hogy hozzanak meg minden szükséges intézkedést a tolerancia, a kultúrák közötti párbeszéd, a kölcsönös tisztelet és megértés szellemének előmozdítása érdekében minden Magyarország területén élő személy között, valamint a gyűlöletbeszéd mindennemű előfordulásától való tartózkodás érdekében, és haladéktalanul és egyértelműen ítélik el azt, különösen, amikor politikai vezetők és közéleti szereplők részéről nyilvánul meg (lásd a 6. cikk 79. bekezdését).
- 2) A Tanácsadó Bizottság sürgeti a hatóságokat, hogy a szülőkkel és a roma kisebbségi képviselőkkel való szoros együttműködésben, a nőket is beleértve, alkalmazzanak intézkedéseket az iskolai szegregáció megszüntetésére, világos célkitűzéseket, elegendő erőforrásokat és pontos ütemterveket magában foglaló átfogó deszegregációs politika és a végrehajtása monitorozására irányuló mechanizmus elfogadásával (lásd a 12. cikk 133. bekezdését).
- 3) A Tanácsadó Bizottság megismétli előző ajánlásait, és felhívja a hatóságokat, hogy az érintettekkel együttműködésben mérlegeljék a Keretegyezményben foglalt előírások alkalmazásának lehetőségét olyan közösségekhez tartozó személyekre kiterjedően, akik számára jelenleg nem biztosított a nemzetiségek jogairól szóló törvény szerinti védelem, különösen nyelvük és kulturális jogaik tekintetében. A hatóságoknak gyakorlatias megközelítés alkalmazását kellene mérlegelniük, szorosan egyeztetve a kisebbségi jogok gyakorlásában érdekelt közösségekhez tartozó személyekkel, cikkenként megállapítva, hogy mely jogokat mely személyek számára kell hozzáférhetővé tenni a Keretegyezmény leghatékonyabb végrehajtásának biztosítása érdekében (lásd a 3. cikk 24. bekezdését).
- 4) A Tanácsadó Bizottság felhívja a hatóságokat, hogy fokozzák erőfeszítéseiket a diszkrimináció esetén rendelkezésre álló jogorvoslatok és támogatási struktúrák ismertségének növelése érdekében, különösen az ilyen gyakorlatoknak leginkább kitett nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek körében (lásd a 4. cikk 46. bekezdését).
- 5) A Tanácsadó Bizottság felhívja a hatóságokat, hogy biztosítsák a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 hatékony végrehajtását minden szinten, és a szegénység csökkentésén túl is erősítsék meg a romákkal kapcsolatos szakpolitikákat az összes érintett szereplővel való szoros együttműködésben és fokozott egyeztetéssel, beleértve a roma képviselők széles körét, különösen helyi szinten (lásd a 4. cikk 56. bekezdését).
- 6) A Tanácsadó Bizottság felhívja a hatóságokat, hogy fokozzák a bűnüldöző szervek kapacitását a gyűlöletbeszéd hatékony azonosítása és kezelése terén azáltal, hogy a gyűlöletből elkövetett bűncselekményekről szóló 2019. évi protokollról célzottabb és gyakorlatiasabb képzést biztosítanak számukra (lásd a 6. cikk 90. bekezdését).
- 7) A Tanácsadó Bizottság ismételen felhívja a hatóságokat, hogy dolgozzanak ki egy átfogó tervet a kisebbségi nyelvek közszférában történő használatának előmozdítására, biztosítva a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyeket képviselő szervezetek hatékony részvételét (lásd a 10. cikk 105. bekezdését).
- 8) A Tanácsadó Bizottság felhívja a hatóságokat, hogy értékeljék a romák minőségi oktatáshoz való hozzáféréseinek jelenlegi helyzetét, és alkalmazzanak hosszú távú fenntartható intézkedéseket, a roma képviselőkkel, iskolákkal, szülőkkel és diákokkal együttműködésben, a minőségi oktatáshoz való hozzáférésük javítása érdekében (lásd a 12. cikk 134. bekezdését).
- 9) A Tanácsadó Bizottság felhívja a hatóságokat, hogy készítsenek átfogó értékelést a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030 szerinti foglalkoztatási intézkedéseknek a romák gazdasági megerősödésére gyakorolt hatásáról. További erőfeszítéseket kell tenni a romák foglalkoztatási eredményeinek javítása érdekében, különösen a leghátrányosabb helyzetű térségekben, valamint a roma nőkre és fiatalokra irányuló célzott szakpolitikák megerősítése érdekében (lásd a 15. cikk 160. bekezdését).

- 10) A Tanácsadó Bizottság megismétli a hatóságokhoz intézett korábbi felhívásait, hogy biztosítsák, hogy ténylegesen tiszteletben tartják a roma gyermekek azon jogát, hogy anyagi okokból ne emeljék ki őket a családjukból; hogy szabályszerűen vizsgálják ki, miért aránytalan a részvételük az ellátórendszerben; hogy hatékonyan orvosolják a helyzetet; hogy biztosítsák azt, hogy a gyermek mindenek felett álló érdekének elve következetesen érvényesül; valamint biztosítsanak támogató intézkedéseket azon családok részére, amelyek esetén fennáll a kockázat, hogy gyermekeiket eltávolítják az életkörülményeik javítása érdekében (lásd a 15. cikk 169. bekezdését).

További ajánlások

11. A hatóságokat felkérjük, hogy vegyék figyelembe a Tanácsadó Bizottság jelen véleményében foglalt részletes észrevételeket és ajánlásokat.

A jelen ajánlások nyomán követése

12. A Tanácsadó Bizottság arra ösztönzi a hatóságokat, hogy fordítsák le és tegyék közzé a jelen véleményt a hivatalos és a kisebbségi nyelvekre, valamint terjesszék annak megállapításait és ajánlásait széles körben az összes érdekelt fél között.

13. Továbbá a Tanácsadó Bizottság arra ösztönzi a hatóságokat, hogy a hatodik ciklushoz tartozó jelen vélemény közzétételét követően szervezzenek egy utánkövetési alkalmat a véleményben foglalt ajánlások végrehajtása módjainak megvitatása és meghatározása érdekében.

MONITOROZÁSI ELJÁRÁS

Nyomon követési tevékenységek és figyelemfelhívás a Tanácsadó Bizottság ötödik véleményében foglalt ajánlásokat illetően

14. Nem került sor a Tanácsadó Bizottság ötödik véleményében foglalt ajánlások nyomon követésével kapcsolatos kerekasztal-megbeszélésre. A véleményt és a Miniszteri Bizottság határozatát nem fordították le magyarra vagy a nemzeti kisebbségek nyelveire, és nem is tették közzé az érintett kormányzati honlapokon.¹

A hatodik ciklushoz tartozó országjelentés előkészítése

15. A hatodik országjelentés kézhezvétele 2023. augusztus 31-én történt, hat hónappal a 2023. március 1-én lejárt határidő után. Előkészítésében konzultáltak a nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek jogait képviselő és előmozdító szervezetekkel.² A jelentésben kitértek a kisebbségi jogok bizonyos nemi vonatkozásaira, de nem a hatodik ciklus országjelentéseiben megkövetelt specifikus módon.³

Országlátogatás és a hatodik vélemény elfogadása

16. A hatodik ciklushoz tartozó jelen vélemény a Keretegyezmény Magyarország által történő végrehajtásáról a Keretegyezmény 26. cikke (1) bekezdése, valamint a Miniszteri Bizottság (2019)49. számú határozata 25. szabálya szerint került elfogadásra. A megállapítások a hatodik országjelentésben foglalt információkon és egyéb írásos forrásokon alapulnak, valamint azokon az információkon, amelyeket a Tanácsadó Bizottság kormányzati és nemkormányzati forrásokból szerzett 2024. december 2-6. között Budapesten, Pécsen, Alsószentmártonban és Nyíregyházán tett látogatása során.

17. A Tanácsadó Bizottság köszönetét fejezi ki a hatóságoknak a látogatás előtt, során és után tanúsított konstruktív együttműködésükért, valamint a többi beszélgetőtársnak, akikkel látogatása során találkozott, értékes hozzájárulásaikért. A véleménytervezetet, amelyet a Tanácsadó Bizottság 2025. július 2-án hagyott jóvá, 2025. július 11-én továbbították a magyar hatóságok felé észrevételezésre, a (2019)49. számú határozat 37. szabályának megfelelően. A Tanácsadó Bizottság üdvözli a magyar hatóságoktól 2025. szeptember 15-én kapott észrevételeket.

* * *

18. A jelen vélemény a Keretegyezmény több cikkére nem tér ki. A jelenleg rendelkezésére álló információk alapján a Tanácsadó Bizottság úgy tekinti, hogy ezen cikkek végrehajtása nem ad okot különösebb észrevételekre. Ez a megállapítás nem értelmezendő annak jelzéséként, hogy megfelelő intézkedéseket hoztak volna és hogy az ebben a tekintetben hozott erőfeszítések lazíthatók vagy akár meg is szüntethetők lennének, hanem a Tanácsadó Bizottság úgy véli, hogy a Keretegyezményben foglalt kötelezettségek megkövetelik a hatóságok részéről a tartós erőfeszítéseket. A Tanácsadó Bizottság a helyzetet az ellenőrzés időpontjában fennálló körülmények fényében értékeli.

¹ Ugyanakkor a Keretegyezményről szóló tájékoztatást és a Magyarországról szóló hatodik országjelentést közzétették [a kormány honlapján](#).

² Lásd a [hatodik országjelentést](#), 6. o.

³ Lásd a hatodik ciklushoz tartozó jelentésekre vonatkozó [ismertetőt](#), 7. általános iránymutatás.

A nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezmény Tanácsadó Bizottsága egy független testület, amely segítséget nyújt az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának annak értékelésében, hogy mennyire voltak megfelelőek azok az intézkedések, amelyeket a Keretegyezmény részes felei hoztak meg az abban foglalt alapelvek érvényesítése érdekében.

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által 1994. november 10-én elfogadott, 1998. február 1-én hatályba lépett, a nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezmény megállapítja a betartandó alapelveket és az államok számára kitűzött célokat a nemzeti kisebbségek védelmének biztosítása érdekében. A Keretegyezmény szövege, egyebek mellett, elérhető bolgár, görög, horvát, lengyel, magyar, német, örmény, roma, román, szerb, szlovák, szlovén és ukrán nyelven.

A jelen vélemény a Tanácsadó Bizottság Magyarországon tett 6. országlátogatását követő értékelését tartalmazza.

www.coe.int/minorities

Az Európa Tanács a kontinens legfontosabb emberi jogi szervezete.

A szervezetnek 46 tagállama van, melyek között az Európai Unió valamennyi tagja megtalálható.

Az Európa Tanács valamennyi tagállama aláírta az Emberi Jogok Európai Egyezményét, melynek célja az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság védelme.

Az Egyezmény végrehajtását a tagállamokban az Emberi Jogok Európai Bírósága felügyeli.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE